

ב) **הראב"ד** בפירושו לתורת כהנים שם בראש פרק ב'. ג"כ מגיה הברייתא הזאת וז"ל שם. הראש אסור במספרים כמו בתער. פי' הראש שבנוזיר אסור בכל דבר דכתיב לא יעבור לרבות כל המעבורים, והזקן פי' השחתת הזקן אינה במספרים "כבתער". הראש מותר בכל אדם. שאינו נוהג אלא בנוזיר. עכ"ל הראב"ד ז"ל שם.

ג) **בספר יראים** להתנא הקדוש ר"א ממיץ עמוד אלילים סימן צ"ג וז"ל: ובתורת כהנים פ' מצורע שינו הראש אסור במספרים "כבתער" וזקן אינו אסור במספרים "כבתער" עכ"ל הר"א ממיץ ז"ל. וגרסתם יפה וברורה ומכרחת. משום דבשום אופן לא יתפרש בענין אחר.

הרי לפנינו, אף דהלאו דפאת זקנם שוה הוא דהלאו דלא תשחית. ואינו אסור אלא בתער מ"מ אסור גם במספרים. דאי לאו הכי הו"ל לכתוב הראש אסור במספרים והזקן מותר במספרים. ומדלא קאמר הכי רק דאינו "כבתער" משמע דאין איסורו "כבתער" אבל אסור הוא. רק דבתער לוקין עליו. משא"כ במספרים אבל לעולם אסור.

ד) **בילקוט** שמעוני פרשת מצורע רמז תקס"ב דף קנ"ח מביא הברייתא הזאת מתורת כהנים ג"כ כגירסת הר"ש משאנן והראב"ד ובספר יראים וז"ל מת"ל ראשו ומת"ל זקנו מפני שיש בראש מה שאין בזקן. ובזקן מה שאין בראש. הראש אסור במספרים "כבתער" הזקן אינו אסור במספרים "כבתער" זקן אסור בכל אדם, הראש אינו אסור בכל אדם הא מפני שיש בראש מה שאין בזקן ובזקן מה שאין בראש צ"ל ראשו וצ"ל זקנו עכ"ל הילקוט. הרי מפורש יוצא מפי הילקוט שמעוני. הזקן אינו אסור במספרים "כבתער", אבל אסור רק שאין איסורו כבתער שיש בו מלקות.

ה) **בספר המזרחי** על התורה פרשת מצורע בד"ה את כל שערו וז"ל: לפי שיש בראש מה שאין בזקן. ובזקן מה שאין בראש לפיכך נכתבו שניהם, פי' ראש הנוזיר אסור במספרים כבתער הרי ג"כ גירסתו כבתער".

ו) **ובספר עמודי שלמה** למהרש"ל ג"כ הגירסא "כבתער" ומסיים שם קבלתי במסכתא שבועות פירוש בשעה שלמדתי מסכת שבועות איסורא מיהא איכא. ר"ל מלקות אינו חייב אבל לאו הוא עובר.

ז) **ועל כולם** גם התוס' בשבועות (ב' סוף ע"ב) הביא ג"כ הת"כ בגירסת "כבתער". וע"ש עוד שהאריך בזה.

דף ג' ע"א

בגמ': חדא דמיחייב עלה תרתי וכו'.

כתב כאן רבינו החתם סופר זצ"ל בחדושו:

אני רגיל לפרש דהקפת הראש הוה ממש שתיים שהן ארבע, דאמרינן התם במכות (כ' ע"ב) מדכתיב לא תקיפו א' למקיף וא' לניקף, ואמר רבא התם כשאדם מקיף עצמו עובר משום מקיף וניקף, והשתא כשמקיף ב' הפיאות חייב ארבע, והיינו חדא דמיחייב תרתי, ועי"ז נעשה ד', והוה ממש דומיא דשבועות דאיכא ד', משא"כ ידיעות דליכא אלא ב' איסורים.



ובספר דבר שאול עמ"ס שבועות (סי' א' אות ג') כותב:

חדא דמיחייב עלה תרתי. היינו אזהרת פאת הראש שהיא אזהרת אחת שיש בה ב' חיובים. וכן פאת הזקן, שיש בה אזהרה אחת וחמשה חיובים.

ומשמע דבין לפאות ראש ובין לפאות זקן דמיא הך דשתיים שהן ארבע. מיהו בפ"ה הר"ח משמע דאזקן קאי, דב' צדי הזקן, שבכל א' ב' פאות, היינו כעין שתיים שהן ארבע, והרמב"ם בפ"ב מהל' ע"ז הל"ז כתב, דחמשה חיובים הן בזקן, וכן נקטו כל הפוסקים, ובר"י מיגאש כאן כתב, ובזקן נמי כתיב לא תשחית פאת זקנך, ונכלל בו שלשה חיובים, שנמצא כל אחד מהן ענין אחד ובלשון חיוב אחד ומתחלק לב' ג' פנים וכנגדן ב' ג' חיובין. וצריך לפרש, דג' החיובים שהם ג' צדדי הזקן, למטה, ובב' הלחיים, הם המתחלקים כ"א [משנים מהם] לב' פנים נוספים, והיינו חמש, כדברי שאר הפוסקים. וצ"ע בלשונו בזה.



בגמ': איידי דזוטרין מילייהון פסוק שדי להו והדר תני שבועות דנפישן מילייהו.

וכעין זה איתא גם בבכורות (י"ג ע"א).

והגר"י ענגיל ז"ל בבית האוצר (מערכת א' - י' כלל קמ"ה) הקשה מהא דאיתא בנדרים (ב' ע"ב) להיפוך: "הלין משום דאוושי מפרש להו ברישא". ופירש רש"י שכיון דנפישן שנה דיניהם קודם.